

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2017

**RELIGIESTUDIES V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 12 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

- 1.1 1.1.1 **Ideologie** verwys na 'n plaasvervanger vir die term godsdiens. Dit is 'n stelsel van oortuiging wat 'n sosiale of politieke stelsel en sekulêre stelsel ondersteun of wat nie op outoriteit gebaseer is nie. (2)
- 1.1.2 **Lering** beteken om inligting te gee of om kennis oor te dra om geloof te versterk. Dit beteken ook om sistematiese inligting oor 'n onderwerp te gee. (2)
- 1.1.3 **Gelykenis** verwys na 'n storie wat vertel word om 'n godsdienstige beginsel te illustreer of om 'n godsdienstige vraag te beantwoord. Dit is gewoonlik baie kort en bevat 'n definitiewe morele les. (2)
- 1.1.4 **Mite** beteken fabel. Dit verwys na godsdienstige stories waarin diepliggende waarhede oor die wêreld / lewe bekend gemaak word. (2)
- 1.1.5 **Geloof** beteken 'n vaste oortuiging. Dit beteken ook geloof of godsdiens. (2)
- LET WEL:** Elke feit is 2 punte. Enige korrekte feit moet gekrediteer word.
- 1.2 1.2.1 Halaal (2)
- 1.2.2 Kalbas (2)
- 1.2.3 Tora (2)
- 1.2.4 Karma (2)
- 1.2.5 Hebreeus (2)
- 1.3 1.3.1 Woordeboek (2)
- 1.3.2 Pretoria (2)
- 1.3.3 Nelson Mandela (2)
- 1.3.4 Rome (2)
- 1.3.5 Moses (2)

1.4	1.4.1	ONWAAR	(2)
	1.4.2	ONWAAR	(2)
	1.4.3	ONWAAR	(2)
	1.4.4	ONWAAR	(2)
	1.4.5	WAAR	(2)
1.5	1.5.1	D / Kitab-iAqdas	(2)
	1.5.2	E / China	(2)
	1.5.3	B / Goddelike wet van Islam	(2)
	1.5.4	A / Konstitusie	(2)
	1.5.5	C / Afrika Tradisionele Godsdiens	(2)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B**VRAAG 2****2.1 2.1.1 Identiteit**

- Identiteit beteken individualiteit.
- Dit beteken die godsdienst het 'n sekere individualiteit of 'n sekere persoonlikheid wat dit van ander godsdienste onderskei.
- Dit beteken die bevestiging van waardigheid en waarde van 'n godsdienst.
- Dit beteken 'n eksklusiewe godsdienstige identiteit waarin jy sterk met die oortuiginge en leerstellinge van die godsdienst identifiseer en dit beskou as dit wat jou lewe definieer. (4)

2.1.2 Eenheid

- Eenheid verwys na die faktore wat kan lei tot die deel van 'n gemeenskaplike identiteit.
- Dit verwys na harmonie en samehorigheid wat tussen godsdienste bestaan.
- Dit kan ook verwys na die erkenning van gemeenskaplike ooreenkomste tussen verskillende geloofsgroepe. (4)

2.1.3 Uniekheid

- Dit is daardie eienskappe wat die godsdienst anders as ander godsdienste maak.
- Dit is die eienskappe wat dit identifiseerbaar as 'n unieke godsdienst maak.
- Daar is 'n uniekheid in oortuigings, praktyke en normatiewe tekste. (4)

2.1.4 Vergelykbaarheid

- Dit beteken dat twee of meer dinge met mekaar vergelyk kan word.
- Dit beteken nie dat hulle eenders is nie.
- Dinge kan vergelyk word en daar kan steeds gevind word dat hulle verskillend is.
- Die ander betekenis mag wees dat dinge vergelyk kan word omdat dit geskik is om vergelyk te kan word. (4)

2.1.5 Eendersheid

- Dit verwys na "eenders wees".
- Dit is belangrik om ooreenkomste te spesifiseer.
(Enige korrekte feite is 2 punte werd ($2 \times 2 = 4$)) (4)

2.2 Rol van voorouers in Afrika Tradisionele Godsdien

- Hulle is die boodskappers van die Skepper.
- Hulle word deur volgelingen gesien as toesighouers van die fisiese wêreld.
- Hulle sorg vir die welsyn van lewendes.
- Hulle onthul hulself deur drome en soms deur visioene om met die lewendes te kommunikeer.
- Om met God te kommunikeer, gebruik die lewendes die voorvaders – hulle is hul tussengangers. (5 x 2) (10)

2.3 Interne verskille wat in een godsdien bestaan (*Islam as 'n voorbeeld*)

2.3.1 Godsdienstige leringe

Shi'a

- Hulle glo dat kalifaat (afstammeling) van die profeet Mohammed moet wees.
- Hulle beweer dat hierdie kaliefs goddelik aangestelde imams met bonatuurlike kennis en gesag is, wat die gelowiges moet lei.
- Hulle volg sommige van die Hadith na (bv. opnames van Ali en Aima) van die Profeet Mohammed en verwerp ander.
- Hulle herdenk die dood van Hussain wie hulle glo 'n marteldood by Karbala gesterf het.
- Hulle deel 'n gesamentlike skuldgevoel omdat hulle nie tot sy redding gekom het toe hy doodgemaak is nie.
- Die Shia het twee denkskole van regte.
- Die Shia volg die leerstellings van 'n moderne imam.

Sunni

- Sunni's glo dat die gelowiges eerder as die afstammeling hulle leiers moet kies (bv. Abu Bakr).
- Sunni verwys na die 'navolging' van sunnah (voorbeeld) van die Profeet Mohammed.
- Al die metgeselle van die Profeet word ewe veel respek in Islamitiese regs wetenskap gegee.
- Die Sunni's het vier skole ten opsigte van die wet.
- Die Sunni's volg die leringe van die 7de en 8ste eeu leermeesters. (10)

2.3.2 Godsdienstige praktyke in Islam

Sunni

- Godsdienstige praktyke is streng in ooreenstemming met die sunnah (voorbeeld) van die Profeet, soos in die Hadith neergelê.
- 'n Imam is eenvoudig die leier van die gemeenskaplike gebed.
- 'Imam' dui nie formele opleiding in Sunni Islam aan nie.
- Daar is vier erkende geleerdes ten opsigte van regsangeleenthede in Islam.
- Hulle bid vyf keer per dag.
- Die konsep van Muttah (tydelike huwelike) word nie deur Sunni Islam erken nie, aangesien die Sunni's beweer dat dit deur die Profeet afgeskaf is.
- In die geval van 'n dispuut, word die saak deur middel van konsensus opgelos.

Shi'a

- Daardie Hadith van Ali en Atima, dogter van die Profeet, word meer prominensie gegee.
- Die bedevaartplek ('shrine') van Hussein in Karbala is 'n belangrike bedevaartvers vir Shi'as sommige van.
- Shi'a Moslems word toegelaat om sommige van die vyf daaglikse gebede in drie te kombineer.
- Hulle mag drie maal per dag bid.
- Hulle beoefen self-skending (slaan hulleself).
- Muttah (tydelike huwelike) word toegelaat.
- Daar is twee regsadvieskole, Akbari en Usuli.
- In die geval van 'n dispuut, word die besluit daaroor deur 'n sentrale gesag (ayatollah) geneem.

(10)
[50]

VRAAG 3**3.1 Funksies wat deur die uniekheid van godsdiens vervul word.**

- Dit versterk die gelowige se geloof.
- Dit identifiseer die godsdiens tussen ander godsdienste.
- Dit gee leiding vir gelowige vir sy manier van lewe.
- Dit help die gelowige op sy lewe te verenig as 'n eenheid met ander gelowiges.
- Dit help gelowiges om te verduidelik waarom hulle daardie godsdiens gekies het.
- Dit help lede om te identifiseer wie aan die geloof behoort en wie nie. (10)

3.2 Uniekheid van enige EEN geloof.**Afrika Tradisionele Godsdiens as 'n voorbeeld**

- Hulle glo in die bestaan van 'n Opperwese.
- Hulle kommunikeer met hul God deur die voorvaders.
- Hul kommunikasie met die voorvaders vind deur die ritueel van diereoffers plaas.
- Harmonie tussen die lewendes en die voorvaders is baie belangrik.
- Voorvaders kan siekte, ongeluk of seëninge bring.
- Tydens die offer ritueel roep die lewendes die voorvaders om teenwoordig te wees.
- Gemeenskapsolidariteit is 'n belangrike eienskap van Afrika Tradisionele Godsdiens.
- Die gemeenskapsoriëntering van die Afrika-samelewing word duidelik in hul rituele uitgebeeld.
- Rituele is vol simboliek, bv. die bokhaar-armband (*Isipandla*).
- Hulle het nie 'n spesiale dag vir aanbidding nie.
- Daar is geen stigter nie.
- Daar is nie geskrewe teks nie.
- Daar is nie heilige geboue nie, maar daar is heilige plekke.
- Daar is 'n groot variasie van geloof in Afrika Tradisionele Godsdiens. (Enige relevante antwoord sal gekrediteer word.) (10)

3.3 Vyf algemene oortuigings wat deur drie Abrahamitiese godsdienste gedeel word

- Glo in een God.
- Glo in die bestaan en die rol van die Duiwel of Satan.
- Glo in die bestaan en die rol van engele.
- Glo in lewe na die dood.
- Glo in die gesag van die gewyde boeke as die Woord van God.
- Hulle glo in Oordeelsdag. (10)

3.4 Die rol van gelykenisse in godsdienstige leringe

- Hulle voorsien ons van 'n ryk bron van godsdienstige leer (wysheid).
- Hulle bevat godsdienstige oortuigings, idees, sedes en waarskuwings.
- Hulle praat van God, die wêreld, menslike verhoudings en die aard van dinge.
- Dit dra morele of filosofiese waarhede oor.
- Dit is 'n eenvoudige storie wat 'n diep, geestelike waarheid uitbeeld.

LET WEL: Enige ander relevant antwoord moet punte kry. (10)

3.5 Konsep van doktrine

- Leerstelling is 'n oortuiging wat deur 'n godsdienstige groep gehou word.
- Dit is 'n sinoniem vir onderrig.
- Dit word soms gebruik om te verwys na die hele stel oortuigings in 'n godsdienst.
- Leerstelling is 'n verklaring van noodsaaklike oortuigings.
- Dit funksioneer om te dit verseker wat noodsaaklik is vir die godsdienst.
- Hulle is die noodsaaklike pilare van die godsdienst.
- Onderrig en leer is nou verbind met die idee van godsdienstige leerstellings.

(Enige relevant antwoord moet gekrediteer word.)

(10)

[50]

VRAAG 4

4.1 Ja/Nee.

LET WEL: Dit is 'n oop-vraag; en relevante voorbeelde deur leerders moet gekrediteer word. (2)

4.2 JA.

- In Suid-Afrika (of ander lande) word gelyke dekking aan elke godsdienste gegee bv. TV-programme, "*Issue of Faith*".
- Indien godsdienstige dekking nie regverdig is nie, kan klagtes aan die UKKSA of die Menseregtekommissie gestuur word.
- Dit word gedoen deur individue of godsdienstige liggame soos die Joodse Raad van Afgevaardigdes, Hindoe Maha Sabha, ensovoorts.
- Onderhoude word met verteenwoordigers van verskillende godsdienste gevoer.
- Dit laat toe dat verskillende oogpunte verteenwoordig word.

NEE.

- Navorsing toon dat dit nie die geval is nie, soos in die uittreksel hierbo.
- Die Katolieke Kerk kry meestal negatiewe dekking oor beweerde kindermishandeling deur hul priesters.
- Die media raak nooit betrokke by die bevordering van godsdienste of algemene godsdienstige sake nie.
- Slegs sensasionale verslaggewing vind plaas.
- In wêreldmedia, word godsdienste dikwels uitgebeeld as die oorsaak van oorloë, lyding en mishandeling (bv. mishandeling van vroue). (10)

- 4.3
- Die oorlog in Irak en Afganistan het Islam in die kollig geplaas.
 - In die Weste was min daaroor in die verlede bekend.
 - Daar is verhoogde kompetisie tussen mediahuise.
 - Oorloë en konflik verdeel mense dikwels volgens hul godsdienste.
 - Die dekking is slegs oor sake wat koerante verkoop, soos skandale, konflik met sekulêre wette, ensovoorts.
 - Godsdienste word in baie gevalle as 'groot besigheid' beskou.
 - Voorbeelde hiervan is die Hajj, die ZCC Paasfeesbyeenkoms, ensovoorts.
- (Enige relevante antwoorde moet gekrediteer word.) (10)

- 4.4
- Die burgerkonflik in Nigerië word dikwels uitgebeeld as konflik tussen die Moslem Noorde en die Christelike Suide.
 - Daar is 'n poging deur Moslem om Sharia-wette af te dwing, self op nie-Moslems.
 - Moslems is bang dat hulle deur 'n Christen-regering geregeer sal word.
 - Christene vrees dat Nigerië is Islamitiese staat sal word.
 - Daar is bekommernis oor wie politieke beheer oor die oliehelpbronne sal uitoefen.
 - Die oliebelange moedig ook buitelandse magte aan om kant te kies in die konflik.
 - Sommige Moslem-sektes het vertroue in die regering verloor en die wet in eie hande geneem, bv. Boko Haram.
 - Boko Haram verskaf basiese dienste aan hul ondersteuners waar staatsdienste ontbreek. [Mail and Guardian, 2 April 2012, bl. 24] (10)

- 4.5 **Bv. Homoseksualiteit en die Katolieke kerk**
- Die Katolieke Kerk is sterk teen homoseksualiteit gekant.
 - Die Katolieke Kerk verwys na die Bybelse storie van Sodom en Gomorra.
 - Verskeie protesoptogte wat die Kerk se standpunt kritiseer, het baie dekking in die media gekry.
 - Die Kerk se standpunt kry nie dieselfde dekking in die media as anti-godsdienstige sentimente nie.
 - Hulle ignoreer die onvoorwaardelike liefde van God.
(Enige relevante antwoorde moet gekrediteer word.) (10)

- 4.6 **Bv. Poligamie in ATG of Islam**
- Vroue is poligamiese huwelike word uitgebeeld as vroue wat deur hul mans mishandel word.
 - Vroue wat by buite-egtelike verhoudings betrokke is, word as meer aanvaarbaar uitgebeeld.
 - Dit blyk uit die baie buite-egtelike verhoudings wat op die televisie gewys word.
 - Godsdienstige tekste word dikwels verkeerd deur die media aangehaal om die swak behandeling van vroue te regverdig.
(Enige relevante antwoorde moet gekrediteer word.) (8)
- [50]**

VRAAG 5**5.1 5.1.1 Die Darfoer-konflik**

- Die Darfoer-konflik het meer as 100 jaar gelede begin.
- Die hoof verdeeldheid/skeidings was etnies/stam en kultureel van aard.
- Godsdien is nie 'n radikale bron van verdeling nie.
- Die meeste mense in Darfoer is Sunni-Moslems, soos die regering van Khartoem.
- Daar is 'n paar Christene en ATG-volgelinge in die suide.
- Droogte het verhoogde kompetisie vir beperkte hulpbronne tot gevolg gehad en dit het tot konflik tussen die nomades en boere gelei.
- In 1983 was daar burgeroorlog toe die Moslem-regering probeer het om die Islamitiese wet in die Suid af te dwing. (Krediteer enige relevante voorbeeld.) (10)

5.1.2 Huidige situasie in die Darfoer-konflik

- In 2005 het Suid-Afrika die vredesooreenkoms tussen die Noorde en Suid bemiddel.
- Konflik het egter voortgeduur.
- In 2006 het die President die Verenigde Volke se betrokkenheid om die dispuut by te lê, teëgestaan.
- In 2011 het 'n VV-gesteunde referendum op die verdeling van die Suid besluit.
- Die situasie word aanvaar en dit is kalm en rustig. (Enige relevante antwoord moet gekrediteer moet.) (10)

5.1.3 Rol van godsdien in die konflik

- Godsdien is nie 'n radikale bron van verdeling nie.
- Die meeste mense aan weerskante van die konflik is Sunni Moslems.
- Religie het 'n indirekte rol in die burgeroorlog in 1983 gespeel.
- Godsdien het 'n belangrike rol gespeel om te help.
- Twee betrokke godsdienstige organisasies was die Katolieke Agentskap vir Oorsese-ontwikkeling en Islamitiese Verligtingsagentskap.
- Hierdie hulp sluit in die bou van klinieke en skole en die herstel van infrastruktuur. (10)

5.1.4 Verhouding tussen godsdienstige verdraagsaamheid en godsdienstige vryheid

- Die twee terme is nou verwant.
- Godsdienstige vryheid word deur die regering van die dag bepaal.
- Godsdienstige verdraagsaamheid berus hoofsaaklik op houdings van godsdienstige groepe of individue met 'n gegewe gemeenskap.
- Dit is die aanvaarding en respek van die godsdienstige oortuigings en praktyke van ander mense sonder enige voorwaardes.
- Godsdienstige vryheid berei 'n goeie grond vir godsdienstige verdraagsaamheid voor.

LET WEL: Ander relevante antwoorde moet gekrediteer word. (4)

5.2 5.2.1 Vir elk van die volgende godsdienste, bespreek kortliks die leerstellings wat menseregte bevorder

Boeddhisme

- Hulle bevorder gedeelde menslikheid.
- Daar is 'n gedeelde doelwit om geluk te bekom en lyding te vermy. (4)

5.2.2 Christendom

- 'Jy moet jou naaste liefhê soos jouself': Hierdie lering moedig mense aan om almal gelyk te behandel.
- 'Jy mag nie moord pleeg nie': Dit verwys na die heiligheid van menslike lewe. (4)

5.2.3 Islam

- Dit is nie verpligtend om tot Islam te bekeer nie. Dit beteken dat die verklaring van iemand se geloof vrywillig en opreg moet wees. Dit laat vryheid van godsdienste toe.
- Die instelling *zakaat* (welsyn) verseker dat basiese behoeftes vir kos, skuiling en klere bevredig word. (4)

5.2.4 Afrika Tradisionele Godsdienste

- Die beginsel van ubuntu moedig hulp aan jou gemeenskap aan.
- Die llima-gebruik is een waar die gemeenskap hulp verleen aan lede wat behoeftig is.

(Ander relevante feite moet gekrediteer word. Leringe kan in die leerder se eie woorde uitgedruk word.) (4)

TOTAAL AFDELING B: 100
GROOTTOTAAL: 150